

Musik & jämställdhet – fast forward!

En studiecirkel baserad på podcasten Skaparna

Innehåll

Inledning	sid 3
Vad är en studiecirkel?	sid 4
Inför er studiecirkel	sid 5
Träff 1: Att vara kvinnlig musiker – då och nu.....	sid 6
Träff 2: Kvinnors roll i musikbranschen	sid 7
Träff 3: Från ord till handling	sid 9

Inledning

Varje sommar räknas huvuden på Sveriges festivaler. Hur många män respektive kvinnor står på scenerna? Varje år vet vi alla det nedslående svaret i förväg: en överväldigande andel män. Och kikar vi in i musikbranschens studior och styrelserum är det oftast ännu sämre ställt. Musikbranschen i Sverige och i världen är väldigt långt ifrån jämställd. Alla som på ett eller annat sätt är verksamma inom musikområdet vet om att det ser ut så här. Många av oss nätverkar och jobbar också dagligen för en förändring.

Men varför går förändringen så långsamt? Hur kan vi gå snabbare framåt? Vilka har makten att verkligen påverka utvecklingen? Helt enkelt: Hur går vi från ord till handling?

Genom den här studiecirkeln och berättelserna i podcasten Skaparna hoppas vi erbjuda fler nycklar till att förstå strukturerna kring ojämställdheten i musikvärlden. Vi tror att nycklarna vi hittar fram till kan öppna dörrar så att vi tillsammans kommer vidare i utvecklingen på ett mer effektivt sätt.

Så nu trycker vi på knappen – fast forward!

Marcus Pehrsson

Utvecklingsledare musik

Studieförbundet, riksförbundet

September 2017

Projektledare: Marcus Pehrsson

Text och grafisk form: Anna Lillkung

Omslagsbild: Marcus Pehrsson & Burt von Bolton

Foto: Studieförbundets arkiv
studieforamjandet.se

Vad är en studiecirkel?

Studiecirkeln är en unik lärandeform med lång historia i Sverige. Idén bakom studiecirkeln är lika enkel som genial: en studiecirkel är en liten grupp människor som av eget intresse samlas för att lära sig tillsammans.

Att starta en studiecirkel kostar ingenting och den kan handla om nästan vad som helst. Det är deltagarna själva som tillsammans planerar studiecirkelns upplägg. En studiecirkel präglas av ett demokratiskt synsätt. Det betyder att alla som deltar bidrar med sina synpunkter, analyser och idéer.

Studieförbundet kan hjälpa er med planering, studiematerial, lokal eller nätbaserade lösningar. Dessutom har vi ett brett nätverk med kunskap och erfarenhet från många områden, framförallt inom våra profilområden natur, djur, miljö och kultur.

Studieförbundet är ett av tio studieförbund som alla får ekonomiskt stöd av stat, landsting och kommun. Vi får stöd för att alla över 13 år ska ha möjlighet att, tillsammans med andra, dela och utveckla ny kunskap genom hela livet. Det kallas för folkbildning.

Några grundregler:

Det finns vissa grundregler för studiecirkel som är bra att känna till. Reglerna finns för att det är viktigt att kunna se att det ekonomiska stödet som subventionerar folkbildningen går till rätt ändamål.

- **En studiecirkel måste ha minst 3 deltagare som är över 13 år**
- **Studiecirkeln måste ha minst 3 träffar**
- **Varje deltagare måste närvara vid någon av de 3 första träffarna**
- **En studiecirkel måste omfatta minst 9 studietimmar**

I varje studiecirkel utses någon av deltagarna till cirkelledare. Som cirkelledare behöver du inte vara expert i ämnet eller ha svar på alla frågor. Din roll är att leda cirkeln framåt och se till att alla kan framföra sina synpunkter och påverka arbetet. Cirkelledaren är också den som håller kontakten med Studieförbundet.

Som ny cirkelledare får du ett introduktionssamtal då vi bland annat berättar vad Studieförbundet kan hjälpa till med. Du blir också inbjuden till att gratis delta i Studieförbundets ledarutvecklingsprogram.

Inför er studiecirkel

”Vi måste få kvinnor att våga vara producenter. Det kommer bli så om några år, men det är inte så nu”, säger artisten Anso ”Min Stora Sorg” Lundin i podcasten Skaparna (soundcloud.com/skaparna).

Skaparna är en del av SKAPELSEN, ett projekt av SKAP (intresseorganisationen för Sveriges kompositörer och textförfattare) med stöd av Stims promotionnämnd. Syftet är att bredda musikhistorien genom att inkludera historierna om framgångsrika kvinnliga artister, producenter och instrumentaler.

Den här studiecirkeln baserar sig på podcasten Skaparna. Syftet är att få igång en diskussion om jämställdhet i musikbranschen – hur den har sett

ut, hur den ser ut idag och hur den kan se ut i framtiden, samt vad en själv kan göra för att påverka.

Studiecirkeln baserar sig på olika podcastavsnitt med kvinnliga musiker som berättar om sina karriärer och sitt musikskapande. Deltagarna får lyssna på utvalda delar av avsnitt – eller avsnitten i sin helhet om en vill – för att sedan i grupp diskutera olika frågeställningar som avsnitten lyfter upp.

Studiecirkeln är fördelad över tre träffar (tre studietimmar/träff). Men det går också att fördela studiematerialet över fler eller färre träffar. Denna studieplan och en del extramaterial finns även på www.studieframjandet.se/fastforward.

Foto: Fredrik Karlsson

Träff 1 : Att vara kvinnlig musiker – då och nu

Under första träffen får alla en introduktion till podcasten Skaparna. Genom att lyssna på utvalda delar av avsnitten får ni höra olika kvinnliga artisters syn på jämställdhet i musikbranschen. Första träffen är också ett tillfälle för deltagarna att introducera sig till varandra och börja tänka på egna erfarenheter av (o)jämställdhet i musikbranschen.

Inledning

- Alla presenterar sig för varandra och berättar vad de har för anknytning till musikbranschen.
- Alla kan läsa om Skaparna på studieframjandet.se/fastforward för att få en uppfattning om vad podcasten handlar om.
- Börja gärna träffen med att ta upp ord och begrepp som ni stött på i poddavsnittet som kan ha olika betydelse för er i gruppen. Hur tänker ni t.ex. kring könstillhörighet och genus? Hur definierar ni "kvinnlig" och "manlig"? Vad betyder norm och normbrytare för er? Det är bra om ni pratar igenom de begrepp som eventuellt känns svåra och skapar en gemensam förståelse för dem innan ni tar er an diskussionsfrågorna.

Att vara kvinnlig musiker – då och nu

Lyssna på delar ur avsnittet med Robyn (avsnitt 7; 32:13-37:21) där hon pratar om jämställdhet och hur musikbranschen har förändrats sedan hon slog igenom på 1990-talet.

- På vilka sätt tycker ni att jämställdheten i musikbranschen har utvecklats under de åren ni har varit verksamma inom musik?
- Vad tror ni har legat bakom dessa förändringar?
- Hur jämställd tycker ni att branschen är idag?

- Finns det särskilda yrkesgrupper eller genrer inom musikbranschen som är mer/mindre jämställda?

Lyssna på vad Dolores Haze säger om gränsdragningen mellan "killband" och "tjejband" och kvotering av tjejband (avsnitt 19; 20:05-24:24).

- Vad anser ni om begrepp som "tjejband" och "killband"? Vilken funktion har de?
- På vilka sätt tror ni att personer som jobbar i musikbranschen arbetar för att göra branschen mera jämställd?
- Har ni erfarenheter av att känna er inkvoterade för att ni hör till ett visst kön?
- Robyn och Dolores Haze pratar om olika aspekter av jämställdhet i musikbranschen. På vilka sätt tycker ni att deras bilder av jämställdhet i musikbranschen skiljer sig åt/ liknar varandra?

De egna erfarenheterna

Varje deltagare kan ta 5-10 minuter för att fundera över frågorna nedan. Eventuellt kan en skriva ner tankar och minnen. Diskutera sedan svaren högt med de andra i gruppen.

- Hur började ni spela eller arbeta med musik? Vad var reaktionerna från omvärlden? Hur hittade ni era specialstyrkor och hur har intresset sedan utvecklats?
- Hur har ni upplevt jämställdhet inom era respektive verksamhetsområden? Har t.ex. kön, etnisk identitet, sexuell läggning, funktionsvariation eller ekonomiska förutsättningar påverkat ert musicerande/arbete eller er möjlighet att utvecklas som musiker eller aktör i branschen?
- På vilka sätt upplever ni att kön spelar roll inom era verksamhetsområden?

Träff 2: Kvinnors roll i musikbranschen

I Skaparna säger flera artister att de upplevt det som svårt att våga bli musiker och sedan ta plats som kvinna. Den här träffen går djupare in på hur kvinnliga artister sett på sin musikkarriär och vad de upplevt som problematiskt när de utövat sitt yrke. Träffen behandlar också erfarenheter från att stå på scen som kvinna och vikten av förebilder.

Att bli musiker som kvinna

Lyssna på Britta Byström (avsnitt 14; 19:10-20:10), Zhala (avsnitt 13; 15:23-16:38) och Lisa Nilsson (avsnitt 10; 11:53-17:05, 19:14-24:39). I dessa klipp pratar artisterna om olika erfarenheter från när de började göra egen musik.

- Lisa Nilsson upplevde ett motstånd från omgivningen när hon började skriva egen musik och pratar om behovet av bekräftelse från framgångsrika män. Vilka tankar kommer upp när ni hör detta? Tror ni att det har förändrats?
- Vems och vilken sorts bekräftelse har varit viktig för ert utövande av eller arbete med musik?
- Håller ni med om att killar blir instrumentalister tidigt medan tjejer satsar på andra hobbyer och börjar med musik senare? Varför/varför inte? Hur påverkar det jämställdheten i branschen?
- Britta Byström pratar om att unga manliga musiker åtminstone förr kunde känna sig tvungna att välja en snäv musikinriktning. Vad tror ni att hon menar med det och tycker ni att det stämmer idag? Vilka följder kan det ha för jämställdheten i branschen?
- Vilka grundförutsättningar behövs för att en tjej eller en kille ska kunna börja med musik?

Kvinnorollen på scen

Lyssna på Zhala (avsnitt 13; 13:38-15:22), Dolores Haze (avsnitt 19; 44:21-45:17) och Min Stora Sorg (avsnitt 4; 30:57-35:49) när de pratar om olika erfarenheter av att stå på scenen och kroppsideal. Läs även om Tove Los uppträdande på Idol (www.expressen.se/noje/idol/tove-lo-svarar-efter-tittarstorken-i-idol).

- Anser ni att det finns olika regler/normer för hur kvinnor och män ska bete sig på scenen? Vilka i så fall?
- Min Stora Sorg säger att det har varit viktigt att prata med andra kvinnor och kvinnliga musiker om sin kroppsångest på scenen. Vad är era tankar om det?
- Dolores Haze beskriver hur de fick en "brofist" (positiv gest i stil med high five) för sin kommentar mot grabbighet. I en bransch där majoriteten av de som sitter på högre positioner är män, tycker ni att det finns skillnader i hur kvinnliga och manliga artister betar sig för att ta sig framåt? Tror ni att det finns scenarier där Dolores Hazes kommentar inte hade fått den positiva responsen? Och varför tror ni att kommentaren ledde till en brofist i första hand?

Foto: Burt von Bolton

Representation och förebilder

Lyssna på Silvana Imam (avsnitt 15; 26:27-30:45), Robyn (avsnitt 7; 6:57-9:04, 32:13-33:57) och Lisa Nilsson (avsnitt 10; 9:22-11:52). Ett återkommande tema i flera avsnitt är behovet av förebilder. De äldre artisterna påpekar att det idag finns flera kvinnliga musiker att ha som förebilder medan bl.a. Silvana Imam lyfter upp att det fortfarande behövs mera diversitet bland förebilderna.

- Lisa Nilsson pratar om att det idag finns många kvinnliga musiker som unga tjejer kan ha som förebilder och lära sig av. Håller ni med? Varför/ varför inte?
- Varför spelar kvinnliga förebilder roll för unga tjejer som vill bli musiker? Vilka kvinnliga musiker tänker ni på som exempel på förebilder och varför?
- Robyn säger att musikbranschen har förändrats tack vare internet. På vilka sätt tycker ni att internet ökar (eller inte ökar) tjejers möjligheter att bli en del av musikbranschen? Vad är fördelarna/negativa aspekterna av detta?
- Silvana Imam har blivit en symbol för olika grupper i samhället, delvis mot sin egen vilja. Varför tror ni att det är viktigt med artister som symboliserar något större?
- Silvana Imam säger att hon kanske är en "lagom normbrytare". Hur ser ni på att vara normbrytare som musiker? Vad är accepterat och vad är inte?
- Silvana Imam berättar ytterligare att hon inte kan representera alla samhällsgrupper, t.ex transpersoner, men att hon lyssnar på sina fans för att lära sig hur de ser på saker. Finns det en risk att vi/omvärlden kräver för mycket av kvinnliga förebilder?

Foto: Sandra Norin

Träff 3: Från ord till handling

Under den tredje och sista träffen får ni själva fundera på hur ni tycker att en kan arbeta för större jämställdhet i musikbranschen.

Strukturer i branschen

Lyssna på Robyn som pratar om det egna rummet och att starta sitt eget skivbolag (avsnitt 7; 40:06-42:23). Lyssna även på Little Jinders erfarenheter från låtskrivarsessioner i LA (avsnitt 9; 22:00-25:27, 28:44-30:16) och Eva Dahlgrens tankar om gubbighet i majorbolag (avsnitt 3; 39:09-42:15).

- Vilka strukturer i musikbranschen skulle ni identifiera som problematiska ur ett genusperspektiv? Hur ändrar vi på de strukturerna?
- Vad finns det för alternativ till majorbolag i dag i Sverige?
- Varför finns det färre kvinnliga musikproducenter? Vad kan ni, eller andra i branschen, göra för att öka antalet? Måste det ökas?
- Hur kan antalet tjejer som uppträder på scener ökas runtom i landet, om en bortser från kvotering?
- Vad kan göras för att alla ska känna sig lika välkomna i branschen och på scenen?

Att påverka opinionsklimatet

Lyssna på Robyns tankar om FI (avsnitt 7; 37:23-40:06) och Titiyos berättelse om att argumentera mot män (avsnitt 2; 19:26-21:25).

- Vilka argument skulle ni använda för att övertyga andra om vikten av en jämställd musikscen? Vilket sorts motstånd tror ni att ni skulle kunna stöta på?

- Vilka argument tycker ni är bra och mindre bra (ni kan referera till det som sagts i podcasten också)?
- På vilken nivå och tillsammans med vilka personer måste ändringar ske för att uppnå en mera jämställd musikscen?
- Vad kan ni göra i era positioner för att påverka diskussionen om jämställdhet i musikbranschen?

20 år framåt – hur engagerar en sig?

- Hur ser ni på framtidens musikscen – hur kommer diskussionen om jämställdhet/ den verkliga situationen vara då? Hur vill ni att den ska vara?
- Hur kommer ni dit?
- På vilka sätt kan en engagera sig? Finns det grupper eller föreningar som arbetar aktivt med dessa frågor?
- Vilka konkreta steg vill och/eller kan ni ta efter den här studiecirkelns slut för att arbeta med dessa frågor?

Foto: Fredrik Karlsson

Musik & jämställdhet – fast forward!

Studieförbundet är det största studieförbundet i Sverige när det gäller antalet studietimmar i musikverksamhet. För oss är det en självklarhet att aktivt arbeta för jämställdhet, både på och bakom musikscenen. Vi anser det oacceptabelt att studieförbundens studiecirklar och arrangemang inom musikområdet fortfarande är så långt ifrån jämställda. Studieförbundet har också sedan flera år tillbaka en strategisk plan för att öka jämställdheten i musiken. En strategi som vi ser fungerar, även om vi tycker att det går för långsamt.

Studiecirkeln *Musik & jämställdhet – fast forward!* är ett av de ytterligare steg vi tar för att gå vidare i rätt riktning och inspirera fler. Studiecirkeln har sin utgångspunkt i podcasten Skaparna. Där intervjuas framgångsrika kvinnliga musiker om sin historia i musikbranschen. Deltagarna i studiecirkeln får sedan diskutera olika problemställningar som podcasten lyfter fram. Vi tror att alla kan arbeta för en mer jämställd musikbransch och hoppas att studiecirkeln kan vara en nyckel i arbetet!

Studieförbundet är ett av Sveriges största studieförbund. Vi är partipolitiskt och religiöst obundna med ett brett utbud av studiecirklar, utbildningar, kulturarrangemang och föreläsningar. Varje år samlas hundratusentals deltagare i våra studiecirklar och kurser.

Vill du också lära dig mer tillsammans med andra? Ta kontakt med Studieförbundet där du bor och starta en studiecirkel hos oss. Välkommen till Studieförbundet!